

ANALIZA MĂSURILOR EFECTUATE PENTRU REDRESAREA SECTORULUI VITIVINICOL DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN PERIOADA POST-EMBARGOU

Viorica CARAUȘ

Universitatea Tehnică a Moldovei, Școala Doctorală Știința Alimentelor, Inginerie Economică și Management, Program de doctorat 521.03. Economie și management în domeniul de activitate, Chișinău, Republica Moldova

caraus_viorica@yahoo.com

Rezumat: *Articolul scoate în evidență cele mai importante realizări din ultimii ani până în prezent din sectorul vitivinicol, care i-au permis acestuia să se redreseze după lovitura dură suportată de sector, urmare a Embargoului din anul 2006 și să rămână unul din sectoarele strategice ale economiei până în prezent.*

Cuvinte-cheie: *dezvoltare economică, sectorul vitivinicol, industrie vinicolă, măsuri de redresare*

Unul dintre sectoarele strategice pentru dezvoltarea economică a Republicii Moldova a fost și rămâne a fi sectorul vitivinicol. Acest sector a asigurat pe parcursul evoluției sale, părți importante în Produsul Intern Brut național, a contribuit la balanța comerțului exterior, a generat locuri de muncă, a dus la dezvoltarea ramurilor adiacente ale economiei moldovenești. Importanța strategică a industriei se datorează și faptului că întreaga gamă de activități în lanțul valoric se desfășoară la nivel local.

În ultimii cincisprezece ani au fost efectuate mai multe măsuri atât de autoritățile statului, partenerii de dezvoltare a Republicii Moldova, cât și sectorul privat din domeniu, pentru redresarea sectorului viti-vinicol, care a suferit o lovitură serioasă în urma sistării exporturilor de vinuri moldovenești pe piața Federației Ruse în anul 2006. Interdicția comercializării producției vinicole pe cea mai importantă piață de desfacere la acel moment a reprezentat o lovitură dură asupra producătorilor autohtoni, influențând negativ rezultatele economico-financiare.

Cu toate că embargoul impus de Rusia a fost nefast pentru ramura vitivinicolă, acesta a devenit însă și un factor care într-un final a stimulat sectorul spre o etapă absolut nouă, iar ca consecință au fost identificate soluții pentru reinventarea industriei prin îmbunătățirea cadrului normativ ce vizează sectorul, prin diversificarea pieței, dar și expansiunea pieței interne, prin intensificarea controlului asupra calității producerii vinului și revizuirea standardelor de calitate, prin ample activități de comunicare și promovare a vinului moldovenesc pe piața internă și externă.

În continuare vom analiza cele mai importante **măsuri realizate în sectorul vitivinicol**, ce i-au permis acestuia să se reinventeze după lovitura dură suportată de sector, urmarea Embargoului din anul 2006.

O primă măsură de redresare a sectorului vitivinicol ține de **perfecționarea și armonizarea bazei legislativ – normative din domeniul vitivinicol**. Sectorul vinicol era reglementat, până la reformarea acestuia, de numeroase acte normative care se suprapuneau, erau învechite, contradictorii, impuneau restricții și măsuri împovărătoare pentru companiile din sector, sau contraveneau spiritului economiei de piață. În multe din cazuri, cadrul normativ excesiv reprezenta o frână pentru a valorifica oportunitățile de inovație, dezvoltare și investiții în sector, limita posibilitățile de export pe piața UE din cauza neadaptării la legislația UE și la cele mai bune practici internaționale. Astfel, reforma a constat în clarificarea și consolidarea cadrului normativ, care era unul bazat pe modelul sovietic de administrare și reglementare, susținut de proceduri birocratice și deloc prietenoase cu producătorii [1].

În tabelul de mai jos au fost sintetizate principalele modificări legislative din sector și analizat impactul economic ce a rezultat din aceste modificări.

Modificări legislative din sectorul vitivinicol și impactul economic al acestora

Modificări legislative	Impact economic
Reglementarea producerii vinului și a produselor vinicole, disociat de alte băuturi alcoolice tari și a producției alcoolice industriale	În consecință, vinul reprezintă actualmente un produs agro-alimentar, iar aceasta presupune un regim juridic special, conținând reguli și garanții specifice cu privire la calitatea și trasabilitatea acestuia
Urmaea a modificărilor legislative a fost exclusă licențierea obligatorie necesară anterior pentru fabricarea și comercializarea vinurilor	Apariția și funcționarea vinărilor mici și mijlocii și reducerea costurilor administrative directe cu circa 50 mii lei anual
Reglementarea unei proceduri de evaluare a conformității vinurilor bazată pe "cerințe esențiale" clar și exhaustiv prevăzute și a degustărilor prin paneele de degustare cu membri aleatorii și în orb	Excluderea elementelor de coruptibilitate și costurilor administrative pentru producători. Implementarea acestor ajustări regulatorii vor permite scăderea costurilor de certificare cu aproximativ 20%
Crearea cadrului juridic pentru producerea Vinurilor cu Indicație Geografică Protejată (IGP) și Denumire de Origine Protejată (DOP)	Producerea vinurilor cu IGP/DOP încurajează producerea vinurilor de calitate și respective cu o valoare adăugată înaltă, care pot fi comercializate conform statisticilor cu 15-25% mai mult în comparație cu vinul generic

Sursa: Elaborat de autor în baza sursei 4

O altă măsură ce a venit să sprijine sectorul a vizat **crearea unei organizații responsabile de administrarea sectorului vitivinicol – Oficiul Național al Viei și Vinului (ONVV)**. Astfel, ONVV reprezintă garantul implementării eficiente a reformelor în sector, fiind instituit conform celor mai bune practici internaționale, printr-un parteneriat public-privat în gestionarea industriei și implementarea de politici. Este necesar de subliniat că sectorul privat nu este doar consultat, ci participă activ la gestionarea sectorului, iar 10 din totalul de 13 membri ai Consiliului de Administrație al ONVV reprezintă mediul privat din sector [5].

O altă realizare care a marcat sectorul ține de **dezvoltarea brandului de țară „Vinul Moldovei”** - un brand național vinicol care este promovat și orientat spre piețe cu plusvaloare.

Până în anul 2013, an în care a fost lansat brandul de țară „Vinul Moldovei” sau cunoscut pe piața internațională ca și „Wine of Moldova” fiecare producător de vin încerca să se promoveze pe piețele externe de sine stătător. Acesta presupunea eforturi considerabile pentru întreprinderile vinicole. În acest context, reprezentanții industriei vitivinicole și autoritățile au înțeles că doar împreună vor reuși să își facă loc pe marile piețe [5].

Faptul că vinăriile din Republica Moldova participă la expozițiile internaționale sub un stand comun, au un logo comun, au un singur mesaj, au o comunicare unitară, sunt intens promovate pe piețele externe sub același brand de țară, au asigurat prezența vinurilor moldovenești pe principalele piețe europene și mondiale.

O altă măsură întreprinsă în sector a vizat **diversificarea destinațiilor de export a vinurilor moldovenești**. Exporturile către piețele tradiționale din CSI au scăzut, în favoarea piețelor noi din Europa și Asia, ultimele reprezentând acum peste 70% din exporturile totale de vin îmbuteliat din Republica Moldova.

Producerea vinurilor cu Denumiri de Origine Protejate și Indicații Geografice Protejate este o altă realizare importantă ce a asigurat o dezvoltare la un alt nivel al sectorului în ultimii ani. Statisticile demonstrează că vinurile care poartă pe etichetă Indicații Geografice Protejate sau Denumiri de Origine Protejate sunt vândute cu 15-20% mai mult decât aceleași vinuri cu etichetă generică [4].

În acest context, țara noastră a demarat un amplu proces de certificare a vinurilor cu Indicații Geografice Protejate (IGP) în ultimii ani, acesta reprezentând un sistem de trasabilitate a calității. Primele 4 regiuni vitivinicole cu Indicații Geografice Protejate ale Republicii Moldova au fost înregistrate începând cu anul 2013 [4].

Primele vinuri cu Indicație Geografică Protejată (IGP) din istoria vinicolă a Republicii Moldova au apărut însă în anul 2016, iar această indicație permite obținerea unei valori adăugate mai înalte (creșterea cu cel puțin 10-15% a prețului), facilitează accesul la piețele UE, oferă o

garanție adițională a calității și face legătura dintre vin și regiunea sa de origine, contribuind astfel și la promovarea turismului vitivinicol.

Una dintre cele mai importante măsuri privind redresarea sectorului vitivinicol după embargoul impus de federația rusă rezidă **în dezvoltarea culturii vinului moldovenesc pe piața autohtonă.**

Atunci când a fost analizată structura încasărilor din vânzări de băuturi alcoolice înregistrate de punctele de vânzări cu amănuntul pe piața autohtonă s-a constatat că în medie doar 1 din 5 lei plătită de cumpărătorii de băuturi alcoolice din țara noastră sunt destinați pentru cumpărarea vinului. La fel a fost observat faptul că ponderea dominantă în acest sens este deținută de bere. Astfel, aproape jumătate din plățile pentru consumul de băuturi alcoolice îi revine acestui produs alcoolic [4].

În acest context, autoritățile, dar și producătorii de vin au conștientizat importanța promovării produselor vinicole pe piața Republicii Moldova și crearea și dezvoltarea unei culturi a vinului moldovenesc în țara noastră. În această ordine de idei s-a impus organizarea mai multor activități culturale, menite să atragă cât mai mulți admiratori de vinuri autohtone, acasă, în Republica Moldova.

Mai jos, vom menționa câteva acțiuni concrete, orientate spre dezvoltarea pieței interne:

- *O nouă alură a Sărbătorii vinului.*

Una din acțiunile care a avut ca scop sporirea culturii vinului moldovenesc pe piața autohtonă și care a avut un puternic impact asupra consumatorului local l-a avut noua alură care i-a fost dată festivalului Ziua Națională a Vinului. Acest eveniment a revenit din anul 2013 în centrul capitalei, iar din anul 2014 s-a organizat sub egida brandului național „Wine of Moldova”. An de an evenimentul înregistrează o evoluție substanțială în raport cu edițiile anilor anteriori.

- *Organizarea Vernisajul vinului*

O altă acțiune destinată promovării culturii vinului în Republica Moldova este organizarea Vernisajul Vinului. Reprezentanții sectorului au dezvoltat și consacrat acest eveniment consumatorilor avizați în vinuri de calitate.

- *Instituirea profesiei de sommelier*

Până în anul 2012 în Republica Moldova în lista cu profesii oficiale nu exista profesia de sommelier. Instituirea în țara noastră a acestei profesii a avut ca și scop de bază ridicarea calității serviciului de vinuri în HoReCa.

- *Lansarea programului național „Wine Friendly Restaurant”*

Una dintre realizările sectorului, menite să crească cultura vinului în rândurile consumatorilor locali și să crească vânzările pe piața locală este lansarea programului național „Wine Friendly Restaurant”. Acesta este un program gândit și orientat spre dezvoltarea culturii de servire a vinurilor în HoReCa, în așa fel încât acesta vinul să fie cea mai vândută băutură în restaurantele și hotelurile din țară.

Totalitatea de acțiuni destinate creșterii culturii vinului pe piața locală au avut drept consecință creșterea vânzărilor vinului autohton pe piața Republicii Moldova cu circa 50% în ultimii 4 ani, iar astfel afacerile în domeniul vitivinicol au putut deveni mai stabile și și-au sporit inclusiv și activitatea turistică [4].

Una dintre măsurile cele mai importante realizate în sector în perioada post-embargou ține de **încurajarea unei noi generații de vinării mici și mijlocii.** În întreaga lume, în țările cu tradiție în vinificație, mici producători de vinuri sunt actori importanți. În țara noastră, micii producători de vinuri, cădeau sub incidența legii privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, dar de fapt, nu beneficiau de anumite facilități fiscale, administrative sau de natură regulatorie. Urmaea a modificărilor legislative a fost exclusă licențierea obligatorie necesară anterior pentru fabricarea și comercializarea vinurilor, fapt ce a avut drept consecință apariția și funcționarea vinăriilor mici și mijlocii și reducerea costurilor administrative directe cu circa 50 mii lei anual.

O altă realizare importantă pentru activitatea și dezvoltarea micilor producători este **crearea Asociației micilor producători de vinuri din Moldova.** Printre principale obiective ale Asociației pot fi enumerate: contribuirea la promovarea intereselor micilor producători de vinuri

din Moldova pe piața locală și internațională; educarea consumatorului de vin, prin acțiuni menite să sporească cultura vinului acestora, atragerea de investiții în sector, dezvoltarea bunelor practici vitivinicole. Micii producători apăruti după schimbarea legislației dinamizează piața vinicolă națională, fidelizează mulți consumatori și contribuie inclusiv la dezvoltarea turismului vitivinicol în Republica Moldova.

Putem deci conchide că atâta timp cât sectorul vitivinicol va continua să pătrundă pe noi piețe de desfacere, să îmbunătățească cadrul de reglementare și să întărească capacitatea producătorilor de vin și educare a consumatorilor, vinul va continua să își recâștige poziția de lider în economia Moldovei.

Referințe:

1. Legea viei și vinului nr. 57 din 10.03.2006, cu modificările și completările operate prin Legile 242/2012 și 34/2017
2. IATISIN T., TIRLEA R. Actual trends of wine sector in the world and EU, pag 91-100, pag. 98 tab în revista Economia și Sociologie, Nr.1, 2018 ISBN 1857-4130, categoria B
3. TORNEA I. Industria vinicolă pe „piața” gajurilor în revista Politici Publice, Nr.7, 2010, Chișinău, ISBN 978-9975-9625-8-2, 70 p
4. <http://agora.md/stiri/9207/vinul-moldovenesc-%E2%80%93-de-la-victima-a-embargourilor-la-renasterea-titlului-de-legenda-vie>
5. <http://www.wineofmoldova.com/ro/>